

qui Christum. Habere autem caput Christum nemo poterit, nisi qui in eius corpore fuerit. quod est Ecclesia. Quod etiam variis rationibus confirmat sermone 181. de tempore. 1. Quia in sola Ecclesia immolatur hostia Saluatoris. 2. In sola vinea laborantes accipiunt mercedem denarij. 3. Omnes, qui extra Arcam Noë fuerunt, diluuiio extincti sunt. 4. Membrum, quod non manet in corpore, vitam habere non potest. Quintò, Ramus præcisus ab arbore, non potest germinare. Sextò, Riuis à fonte separatus exarefcit.

3. Alij hanc addunt: Christus est Spõsus Ecclesiæ: At Christus non est adulter, nec generat filios ex adultera: Ergo nõ generat filios, nisi ex Sponsa sua Ecclesia. Nemo igitur filius Christi est, nisi matrem agnoscat Ecclesiam. Quò spectat illud Cypriani libro de vnitæte Ecclesiæ: *Non habet Deum Patrem, qui Ecclesiam non habet matrem.* Quod etiam repetit Augustinus libro quarto de Symbolo ad Catechumenos capite 13.

CAPVT VII.

*De Ministris Synagoge Ordinariis, qui erant
Leuita, Sacerdotes, & Pontifex.*

1. **I**N statu naturæ, qui durauit ab Adamo vsque ad Moysen, omnes primogeniti erant Sacerdotes, & diuino cultui peculiariter mancipati. At in statu legis Mosaicæ, qui durauit à Moysè vsque ad Christum, voluit quidem Deus omnes primogenitos sibi

sibi sanctificari. (Exodi 13.2.) Sed tamen in illorum locum, ex duodecim tribubus Israël, elegit tribum Leui, eamque diuino seruitio præ cæteris destinauit, iuxta illud Numerorum 3. 11. *Ego tuli Leuitas à filiis Israël pro omni primogenito in filiis Israël, eruntque Leuita mei.* Et capite octauo, 6. *Tolle Leuitas de medio filiorum Israël, & purificabis eos. Et infra: Statues Leuitas in conspectu Aaron & filiorum eius, & consecrabis oblatos Domino, ac separabis de medio filiorum Israël, vt sint mei: Et postea ingredientur tabernaculum fixeris, vt seruiant mihi. Et iterum: Tuli Leuitas pro cunctis primogenitis filiorum Israël, vt seruiant mihi in tabernaculo, & orent pro eis, ne sit in populo plaga.*

2. Porrò in tribu Leui tria hominum genera distingui solent. Primò, Leuitæ propriè dicti. Secundò, Sacerdotes. Tertio, Summus Sacerdos seu Pontifex. Tametsi omnes, qui erant ex tribu Leui, generatim vocati fuerint Leuitæ, seu filij Leui; tamen ex vsu Scripturæ, Leuitæ propriè dicti distinguebantur à Sacerdotibus & Pontifice. Nam illi soli vocabantur Sacerdotes, qui offerebant victimas & sacrificia. Illi verò Leuitæ, qui Sacerdotibus ministrabant. Inter Sacerdotes, qui erat summus, vocabatur Pontifex.

3. De his omnibus, ac potissimùm de Pontifice, agendum est hoc ordine. Primò, Ex qua familia fuerit Pontifex. Secundò, Que fuerit successio Pontificum. Tertio, Quo ritu consecrati fuerint Leuitæ, & Sacerdotes, & Pontifex. Quarto, Quod fuerit illorum officium. Quintò, Quo vestitu & ornatu fuerint vsi. Sextò, Quos & quantos reddi

redditus habuerint. Septimò, An aliquando debuerint seruire continentiam ab vxoribus. Octauò, Quanta fuerit illorum, & potissimùm Pontificis authoritas apud populum. Nonò, Quæ utilitas ex his omnibus colligi possit.

QVÆSTIO I.

Ex qua familia fuerit Pontifex?

1. **I**N tribu Leui erant multæ familiæ, quæ omnes seruitio diuino destinabantur. Pontificatus, seu summum Sacerdotium, secundum legem ordinariam, erat in sola familia Aaronis. Habuit autem Aaron quatuor filios, Nadab, Abiu, Eleazar, & Ithamar. (Numer. 3. versu 2.) Hi omnes simul à Moysè consecrati sunt; Aaron quidem in summum Sacerdotem, seu Pontificem; filij eius in simplices, seu minores Sacerdotes. (Exodi vigesimonono per totum.) Duo primi, Nadab & Abiu, occisi sunt à DEO, quod ignem alienum obtulissent. (Leuitici decimo, versu primo.) & sine liberis decesserunt. (primo Paralipomenon vigesimoquarto, versu secundo.) Reliqui duo, Eleazar & Ithamar, manserunt in officio Sacerdotali, cum hoc tamen discrimine, vt Eleazar succederet Patri in Pontificatu, non autem Ithamar: Et rursus Eleazaro succederet filius eius primogenitus; & huic etiam primogenitus, & sic deinceps. Alij omnes essent simplices Sacerdotes.

QVÆ

QVÆSTIO II.

Quæ fuerit successio Pontificum?

1. **A**ron fuit primus Pontifex à Deo constitutus, & à Moysè consecratus, cum iure successionis. (Ecclesiast. 45. 8.) Quod addo, propter Moysen, qui fuit etiam Pontifex, & quidem ante Aaronem; sed extraordinarius, & sine iure successionis. Nam filij Moysis non erant Pontifices; imò ne Sacerdotes quidem, sed tantum Leuitæ, qui seruibant Sacerdotibus. (1. Paralipomenon 23. 14.)

2. Aaroni successit Eleazar, filius eius cum pari potestate; & huic similiter Phinees, cui propter zelum diuini honoris, promisit Deus sempiternum Pontificatum, iuxta illud 25. 13. *Erit tam ipsi, quam semini eius, pactum Sacerdotij sempiternum, quia zelatus est pro Deo suo, & expiauit scelus filiorum Israël.* Et 1. Machab. 2. 25. *Phinees pater noster zelando zelum Dei, accepit testamentum Sacerdotij æternum.* Idem repetitur Eccles. 45. 28.

3. Hic duæ occurrunt difficultates. Vna, cur Deus promiserit Phineæ & semini eius Pontificatum sempiternum, cum ei deberetur iure successionis? Nam Phinees erat primogenitus Eleazari: primogenitus autem ex Dei ordinatione succedebat Patri in Pontificatu. Altera, quomodo hæc promissio fuerit impleta, cum constet, Heli & multos alios fuisse Pontifices, qui tamen non erant ex semine Phineæ, sed ex familia Ithamar?

I 4

4. Ad

4. Ad priorem sic respondeo. Ius successionis in eo consistebat, ut Patri succederet filius primogenitus, si viueret. Si autem Patre adhuc superflite, moreretur primogenitus, tunc secundogenitus in eius locum subrogaretur. Itaque primogenitus nunquam erat certus, se successurum Patri in Pontificatu, nisi mortuo Patre. Nam illo viuo, non erat certus, se victurum post Patrem. **D E V** ergo, viuento adhuc Eleazaro, promisit fore, ut Phinees, qui erat primogenitus Eleazari, superstes esset parenti suo, & ei in Pontificatu succederet cum suis posteris, quod etiam factum est.

5. Ad posteriorem duplex est responsio. Vna, promissionem illam fuisse verè impletam, quia ius Pontificatus semper mansit apud posteros Eleazari & Phineæ, tamen vsus illius iuris aliquandiu fuerit in familia Ithamar. Itaque posteros Eleazari & Phineæ semper fuisse Pontifices de iure, posteros verò Ithamar fuisse aliquando Pontifices de facto. Altera, promissionem illam non fuisse absolutam, sed conditionatam, ac proinde, quamdiu seruata est conditio, validam fuisse promissionem: quando autem desit seruari, reuocatum esse. Fuisse autem hanc conditionem, ut ius Pontificatus maneret apud posteros Eleazari & Phineæ, quamdiu benè ac legitimè eo fungerentur: Si secus facerent, priuarentur illo iure. Fecisse autem secus: itaque priuatos esse.

6. Ego, saluo meliori iudicio, puto vtramque responstionem temperandam esse hoc modo. Duo spectari possunt in Pontificatu. Primò, Ius seu potestas ordinaria. Secundò, Vsus seu exercitium.

Ius

Ius absolutè promissum est Phineæ, & posteris eius. Vsus seu exercitium sub conditione, si non offenderent. Itaque posteri Phineæ semper fuerunt Pontifices de iure: Posterì verò Ithamar, fuerunt aliquando de facto.

7. Post Phinees, in eadem linea, successerunt hi tres, Abisue, Bocci, Ozi. Deinde translatus est Pontificatus ad posteros Ithamar; ac primum ad Heli, ut tradit Iosephus libro quinto antiquit. in fine, & alij. Hic tria disputari solent. Primò, Quare hæc translatio facta sit? Respondeo. In pœnam peccati, & negligentiae cultus diuini. Secundò, quamdiu manserit Pontificatus in familia Heli? Respondeo: vsque ad tempora Salomonis, qui eiecit Abiathar, & assumpsit Sadoc, (ut paulò post dicam.) Tertiò, quis successerit Heli in Pontificatu? Respondeo. Heli habuit duos filios Sacerdotes, Ophni & Phinees. (Primo Regum primo, versu tertio.) Vterque mortuus est ante Patrem. (1. Regum 4. 11.) Itaque neuter potuit illi in Pontificatu succedere. Porro Ophni nullum legitur reliquisse filium. Phinees reliquit duos, Achitob, & Ichabod posthumum. (1. Regum 4. 21. & 1. Regum 14. 3.) Achitob successit Heli auo suo in Pontificatu, & alij deinceps hoc ordine.

- I. Heli, Pontifex & Iudex, 1. Reg. 1.
- II. Achitob, nepos Heli, 1. Reg. 14. 3.
- III. Achias, filius Achitob, sub Saule ibidem.
- IV. Abimelech filius Achitob, & frater Achiaz. 1. Reg. 14. 3. qui Dauidi fugienti dedit panes propositionis, & gladium Goliad. (1. Reg. 21.) & ob eam causam

I 5

à Saule,

à Saule, cum aliis Sacerdotibus, occisus est (1.Reg.22.)

V. Abiathar, filius Achimelech, qui euasit manum Saulis & fugit ad Dauidem (1.Reg.22.20.) Manfit autem in Pontificatu vsque ad tempora Salomonis, (3.Reg.2.27.)

8. Post Abiathar, iterum rediit Pontificatus ad familiam Eleazari & Phinees. Nam Salomon, vt insinuauit, eiecit Abiathar, propter conspirationem cum Adonia factam, & in locum eius subrogauit Sadoc, qui erat ex linea Eleazari, (3.Reg.2.27.) Porro à Sadoc vsque ad captiuitatem Babylonicam fuit hic ordo Pontificum, quantum ex Scripturis colligi potest.

I. Sadoc vngitur in Pontificem sub Salomone, (1.Paralip.29.22.)

II. Achimaas } filij Sadoc.

III. AZARIAS }

IV. AMARIAS, sub Iosaphat Rege, (2.Paralip.19.11.)

V. IOIODA, sub Athalia & Ioas, (4.Reg.12.7.& 2.Paralip.12.per totum.) Vxor eius fuit filia Regis Ioram, (2.Paralip.22.11.) Mortuus cum esset annorum centum & triginta (2.Paralip.24.15.)

VI. ZACHARIAS, filius Ioiaðæ, sub fine regni Ioas, (2.Paralip.24.20.) qui iussu Regis, à populo lapidatus est in atrio domus Domini (ibid.verf.21.)

VII. AZARIAS, qui reprehēdit Oziam Regē eo quod vellet adolere incensum super altare thymiamatis (2.Paral.26.17.)

VIII.

De Ministris Synagoge Ordinariis. 119
VIII. VRIAS, sub Rege Achaz. (4.Regum 16.10.)

IX. AZARIAS, sub Ezechia (2.Paralip. 31.10.)

X. SOBNA, sub eodem contra quem propheterat Isaias cap.22.v.13. vsque ad finem capitis.

XI. ELIACIM, filius Helciæ, sub Manasse, quem Isaias c.cit.verf.20.prædicat loco Sobnæ collocandum in Pontificatu.

XII. HELCIAS, sub Iosia (4.Reg.22.& 23. Et 2.Paralip.24.)

XIII. SARAIAS, qui cum Sedecia Rege ductus est in captiuitatem Babylonicam (4.Regum 25. Ieremiæ 5. 2. 24.)

9. Sub initium captiuitatis, cum Saraias Pontifex ductus esset in Babylonē, successit illi Phasur, filius Emmer, qui Ieremiam vinxit in carcerem. (Ieremiæ vigesimo, versu primo.) An autem fuerit verus & legitimus Pontifex, meritò à quibusdam dubitatur. Porro post captiuitatem Babylonicam, primus Pontifex fuit Iosue, filius Iosedec, ex familia Eleazari, cum hac successione.

I. IOSVE, filius Iosedec, sub Cyro & Dario (1.Esdræ 3.2.) cæpit cum Zorobabel ædificare templum in Ierusalem (1.Esdræ 5.2.)

II. IOACIM, filius Iosue.

III. ELIASIB, filius Ioacim

IV. IOADA, filius Eliasib } 2.Esdræ 12.10.

V. IOATHAN, filius Ioada

VI.

- V I. I E D D O A, filius Ioathan (ibidem) qui ab aliis vocatur Iaddus. Hunc Alexander Magnus, Ierōsolymam accedens adorauit, teste Iosepho lib. 13. cap. vlt. Cuius frater Manasses ædificauit templum Samaritanum in Garizim, apud eundem Iosephum lib. 11. cap. 7.
- V II. O N I A S I, Iaddi filius.
- V III. S I M O N, filius Oniæ, cognomento iustus. (Ioseph. lib. 12. cap. 3.)
- I X. E L E A Z A R V S, frater Simonis, qui perente Ptolomæo Philadelpho, misit in Ægyptum 72. interpretes, qui vetus Testamentum ex Hebraico sermone in Græcum transtulerunt. (Ioseph. lib. 12. cap. 2.)
- X. M A N A S S E S, Iaddi filius, Oniæ frater. (Ioseph. lib. 12. cap. 3.)
- X I. O N I A S 2. Simonis Iusti filius, qui iam senior tributum Ptolomæo Evergetæ negauit. Vnde multa mala fuissent consecuta, nisi Iosephus Tobiæ & sororis Pontificis filius, legationem suscepisset ad Ptolomæum.
- X II. S I M O N 2. frater Oniæ secundi, de quo Iosephus lib. 12. cap. 4. sub finem.
- X III. O N I A S 3. filius huius Simonis, ad quem Rex Spartiatarū Arius misit legationem cum literis (1. Machab. 12. 20.) De hoc Onia viro sanctissimo multa habentur 2. Mach. 3. & 4.
- X I V. I A S O N, frater Oniæ, qui, viuente adhuc O N I A, malis artibus, ab Antiocho Re-

- ge Pontificatum obtinuit per triennium. (2. Mach. 4. 7.)
- X V. M E N E L A V S, qui cum non esset de genere Sacerdotali (erat enim ex tribu Benjamin) Iasonē post tres annos de Pontificatu deiecit, & sibi illum à Rege deferri curauit. (2. Mach. 4. 24.) Sed cum promissas Regi pecunias nō solueret, iterum depositus est, subrogato in eius locum Lysimacho. (2. Mach. 4. 29.)
- X V I. L Y S I M A C H V S, Menelai frater, qui à populo interfectus est. (2. Mach. 4. 41.)
- X V II. A L C I M V S, ex familia Aaronis, qui merito Pontificatum amisit, eo quod ritibus gentilium se contaminasset. (2. Mach. 14. 3.)
- X V III. M A T H A T I A S, Machabæorum pater, quem alij affirmant, alij negant fuisse Pontificem. Vide nostrum Serarium in Commentario libro 1. Mach. c. 2.
- X I X. I V D A S M A C H A B Æ V S, Mathatiæ filius, de quo Iosephus l. 12. cap. 17.
- X X. I O N A T H A S, frater Iudæ. (1. Mach. 12. 6.)
- X X I. S I M O N, Iudæ & Ionathæ frater. (1. Machab. 14. 20.)
- X X II. I O A N N E S H I R C A N V S, Simonis filius. (1. Machab. 16. 24.)
10. Reliqui Pontifices, qui deinde secuti sunt, vsque ad tempora Christi & Apostolorum, ex prophana historia petendi sunt. Nam in Scriptura sacra nulla fit eorum mentio. Solum ex Euangelio constat, Annam & Caiphā fuisse Pōtifices, de quibus hic nihil dicendum est. Illud porro in hac tota serie

serie & successione Pontificum notari debet, generalem fuisse legem seu ordinationem Dei, ut nullus Pontificatu, nisi per mortem defungeretur; nec alius, priore adhuc vivente, subrogari posset. Quæ tamen lex, præsertim quando Reges & Principes sæculares immiscuerunt se rebus Ecclesiasticis, aliquoties servata non est. Primò, sub Salomone, qui eiecit Abiathar à summo Sacerdotio, & subrogavit illi Sadoc. Secundò, sub Antiocho Rege, cuius autoritate, primum quidem Onias Pontificatu abire compulsus est: tum Iason & Menelaus successivè substituti; demum illi ipsi de gradu iterum deiectioni sunt. Tertiò, sub Herode, qui pro suo arbitrio posuit, & removit, quos voluit. Et quidem Antiochus & Herodes in hac re abusi sunt potestate regia, & merito ab omnibus reprehenduntur. De Salomone, rectene an fecus fecerit, quæstio est, de qua alibi.

QVÆSTIO III.

*Quo ritu consecrati fuerint Levitæ, Sacerdotes,
& Pontifex?*

1. **T**Amersi Levitæ, Sacerdotes, & Pontifex, iure successionis haberent sua officia, non tamen poterant ea actu exercere, nisi prius certo ac legitimo ritu consecrati essent. Ritus consecrandi Levitas habetur Numeror. 8. 6. Et tria potissimum in eo spectanda sunt. 1. Purificatio. 2. Consecratio. 3. Applicatio ad usum ministerij. Purificabantur Levitæ, ante consecrationem, quatuor modis. 1. Asperzione aquæ lustrationis. 2. Ra-

sione

sione pilorum totius corporis. 3. Lotione vestimentorum. 4. Oblatione sacrificij pro peccato.

2. Aqua lustrationis, seu expiationis, dicebatur, cui cineres vaccæ ruffæ infusi erant. Huius asperzione mundabantur, quicumque contraxerant aliquam immunditiam legalem, siue ex contactu cadaveris, siue aliunde. (Numer. 19. per totum.) Nec ulli immundo licebat accedere tabernaculum, nisi prius hac aqua mundatus & expiatus esset. (ibidem.)

3. Rasio pilorum totius corporis, & lotio vestimentorum, non solum in purificatione Levitarum, sed etiam in expiatione leproforum adhiberi solita est. (Leuitici 14. vers. 7.) Diverfo tamen modo. Nam leprosi idè radebat pilos capitis, barbæ, superciliorum, & totius corporis, & lauabant vestimenta, ut nihil apud se haberent, in quo lepra posset foueri aut occultari. Levitæ verò, ut per illam externam mundationem monerentur se interius ab omni lepra spiritali purgatos esse oportere: Nec Deum minus abhorre ab iis ministris, qui animo ac mente inquinati, quam homines ab iis, qui lepra corporali infecti sunt.

4. Post peractam hanc purificationem Levitarum, sequebatur eorum consecratio, quæ in eo consistebat, quod Aaron acciperet eos à filiis Israël, loco primogenitorum, & offerret illos Deo in ministerium tabernaculi, & pro illis oraret, ut benè fungerentur suo officio. Hoc significant illa verba Numer. 8. 11. *Offerret Aaron Levitas, munus in conspectu Domini, à filiis Israël, ut serviant in ministerio eius.* Et iterum; *Elevavit eos Aaron in conspectu Domini, & oravit pro eis.*

5. Cum

5. Cum hoc modo iam essent consecrati, applicabantur ad usum ministerij, eo ipso, quod intrmitterentur in tabernaculum fœderis Domini, iuxta illud; *ut purificati ingrederentur ad officia sua in tabernaculum fœderis coram Aaron & filio eius.* Hæc de Leuitis.

6. Ritus consecrandi Pontificem & Sacerdotes, quo usus est Moses in consecratione Aaronis & filiorum eius, habetur Exodi 29. & Leuit. 8. per totum. In quo etiam tria spectari debent. 1. Purificatio Pontificis & Sacerdotum. 2. Consecratio. 3. Applicatio ad usum ministerij. Purificatio fiebat duobus modis. Primò, lotionem totius corporis. Secundò, oblatione sacrificij pro peccato. Consecratio perficiebatur hoc ordine. 1. post lotionem, Pontifex ornatu Pontificali, & Sacerdotes sacerdotali induebantur. 2. Pontifex ungebatur oleo vnctionis in capite, nõ item Sacerdotes. 3. Tam Pontifex quam Sacerdotes in extremo auriculæ dextræ, & similiter in pollice manus ac pedis dextri, tingebantur sanguine arietis immolati. 4. Non solum Pontifex & Sacerdotes, sed etiam vestes eorum, sanguine arietis & oleo vnctionis aspergebantur. Denique multa ex canistro panum, & ex ariete immolato, dabantur illis in manus, vt ea leuarent coram Domino: quo signo, non solum dabatur illis potestas sacrificandi, sed simul applicabantur ad usum ministerij, quod potissimum consistebat in sacrificando.

7. Cæterum, vt maior esset solennitas huius actionis, triplex in ea sacrificium offerebatur. 1. Vitulus in hostiam pro peccato. 2. Aries vnus in holocaustum. 3. Aries alter in hostiam pacificam.

cam. Igitur tota series actionis procedebat hoc modo & ordine. Primò, Aaron & filij eius, qui erant consecrandi, publicè coram toto populo adducebantur ad tabernaculum, & ibi lauabatur aqua. 2. Aaron induebatur habitu Pontificali, & super caput eius fundebatur chrisma, seu oleum vnctionis. 3. Filij Aaronis induebantur habitu Sacerdotali, non tamen fundebatur oleum vnctionis super capita illorum. 4. Adducebantur ad ostium tabernaculi vitulus & duo arietes: & præterea adferebantur panes azymi in canistro, cum quibusdam aliis ad eundem usum pertinentibus.

8. Deinde, sequebatur primum sacrificium, id est, immolatio vituli pro peccato, hoc modo. 1. Aaron & filij eius imponebant manus super caput vituli, qui mactabatur. 2. pars sanguinis eius ponebatur super cornua altaris; pars altera fundebatur ad basim eius. 3. totus adeps, qui operit intestina, & reticulum iecoris, & duo renes cum suo adipe, incendebantur super altare. 4. Carnes, corium, & fimus comburebantur foris extra castra.

9. Mox succedebat secundum sacrificium, id est, immolatio vnus arietis in holocaustum hoc ordine. 1. Impositis super caput eius manibus, mactabatur. 2. Sanguis eius spargebatur super altare per circuitum. 3. corpus secabatur in partes. 4. Intestina lauabantur. 5. pedes & intestina iam lota ponebantur super caput & alias partes. 6. hæc omnia incendebantur super altare.

10. Postea mactabatur alter aries in hostiam pacificam, hoc ritu. 1. Moyses sumebat de sanguine eius, & oblinebat extremum auriculæ dextræ

Aaronis & filiorum eius, itēque pollicem manus ac pedis dextri. 2. spargebat sanguinem super altare per circuitum. 3. Sumebat de sanguine, qui erat super altare, & de oleo vnctionis, & aspergebat Aaronem, & filios eius, & vestes eorum. 4. lumbat adipem, caudam, pinguedinem, quæ operit intestina, reticulum iecoris, duos renes cum adipe eorum, armum dextrum, portionem panis, crustulam oleatam, & laganum, & tradebat Aaroni & filiis eius, vt leuarent coram Domino. 5. Suscipiebat iterum omnia de manibus eorum, & incendebat super altare in holocaustum.

11. Quæres primò, quamdiu durauerit hæc tota actio consecrationis Aaronicæ? Respondeo. Durauit septem diebus, vt expressè habetur Exodi vigesimo nono, versu trigesimo quinto. *Septem diebus consecrabis manus eorum.* Et Leuitic. 8. vers. 33. *De ostio tabernaculi non exhibitis septem diebus, vsque ad diem, quo complebitur tempus consecrationis vestra. Septem enim diebus finitur consecratio.* Quod tamen duobus modis intelligi potest. Primò, quod tota actio consecrationis paulatim & successiue, spatio septem dierum peracta sit: ita vt Aaron & filij eius primùm quidem loti sint; deinde sacro habitu ornati; tum vncti, tincti, & aspersi; ac sic deinceps, donec tandem die septimo finis actioni sit impositus. Secundò, quod tota consecratio cum omnibus ritibus ac ceremoniis, primo die fuerit integrè absoluta, & postea per sequentes dies quotidie integrè repetita; ita vt Aaron & filij eius septies fuerint loti aqua, septies induti sacro habitu, septies vncti, tincti, & aspersi; & septies ter-

na sacrificia Deo oblata. Hoc posterius tenent Iosephus, Lyranus, & plures alij. Et colligitur ex verbis paulo ante citatis: *Septem diebus consecrabis manus eorum.*

12. Dices, inde non sequitur, quotidie omnes ceremonias fuisse repetitas, sed tantùm aliquas. Fateor, non sequi euidenter, sed solùm probabiliter. Et ideo, præter duas expositiones iam allatas, potest dari tertia, quæ sit media inter vtramque: nimirum, quod tota consecratio, cum omnibus ritibus ac ceremoniis, primo die fuerit integrè absoluta: & postea per sequentes dies aliquæ tantùm ceremoniæ fuerint repetitæ, præsertim hæc quatuor. 1. Vnctio manuum Sacerdotum. 2. Immolatio vituli. 3. Mundatio altaris. 4. Vnctio altaris. Nā harum peculiaris fit mentio Exodi vigesimo nono, versu trigesimo quinto. Vide Cornelium ibidem.

13. Quæres secundò, Quare tot ceremoniæ adhibitæ fuerint in consecratione Pontificis & Sacerdotum? Respondeo. Tres causæ assignari possunt. Vna ex parte officij Sacerdotalis: Altera ex parte ipsorum Sacerdotum. Tertia ex parte populi seu subditorum. Igitur prima causa est, quia Deus per tot ritus, ceremonias, ac solēnitates, voluit ostēdere præstātiā, dignitatē, & sanctitatem officij Sacerdotalis. Et quod nemo ad officium tam sanctum ac diuinum deberet accedere, nisi prius à Deo speciatim electus, & publicè coram populo in hūc finem esset cōsecratus. Hinc grauissimè puniti sunt, qui ingesserunt se in officium Sacerdotale, cum nō essent cōsecrati. Exēplum habemus in Chore,

Ieroboam, & Ozia. Chore viuis à terra absorptus est, (Num. 16.) Ieroboamo manus repete exaruit, (3. Rex. 13.) Ozias lepra percussus est, (2. Paral. 26.)

14. Secunda causa est, vt ipsimet Pontifices & Sacerdotes ex illis ritibus ac ceremoniis caperent duplicem vtilitatem. Primò quidem, vt meminissent, se debere esse sanctos & puros coram Domino, qui ad tam sanctum & purum ministerium electi à Deo, & consecrati essent: Et sanè tanto maiorem sanctitatem ac puritatem ab ipsis, quam à populo requiri; quàm ipsi, quam populus, in sanctiori gradu ac statu essent collocati. Secundo, vt in aduersitatibus & periculis, quæ sæpè occurrunt in tali officio, possent seipfos solari & erigere. Nam sicut illi, qui præfunt aliis in rebus temporalibus, sæpe vel à suis subditis, vel ab hostibus affliguntur; sic multo magis cõtingit illis, qui in cura animarum principatum tenent. Hoc in veteri testamento experti sunt Aaron (Num. 16.) Zacharias (2. Paralip. 24.) Azarias (2. Paralip. 26.) Et in nouo Apostoli, Matth. decimo vers. decimo sexto. *Veni hora, vt omnis, qui interficit vos, arbitretur, obsequium se prestare Deo.* Et nominatim sanctus Paulus 2. Corinth. 1. vers. 23. *In laboribus plurimis, in carceribus abundantius, in plagis supra modum, in mortibus frequenter. Ter virgis casus sum, semel lapidatus sum, ternas nauis agium feci, &c.* Cum ergo huiusmodi viri tot miseriis expositi sint, necesse est, habeant aliquid quo se solentur, ne oneri succumbant. Id in veteri Testamento factum est per solennes ritus ac ceremonias, quibus Sacerdotes, & Pontifices, ex mandato Dei consecrabantur. Nam inde certo illis consta

constabat, se à Deo speciatim electos ac designatos esse, vt in tali officio Deo ministrarent; ac proinde, vt omnia aduersa, quæ tali officio annexa essent, libenti ac forti animo sustinerent. Ex quo vltèrius facillè sibi persuadebant: quid quid ratione vocationis acerbum ac molestum eueniret, non nisi in bonum exitum, diuina ordinatione cessurum. Simile est in nouo Testamento.

15. Tertia causa est, vt etiam subditi ex tali ceremoniarum solemnitate fructum aliquem perciperent. Qui quidem fructus erat duplex. Alter, quod ex publica consecratione certò agnoscerent suos pastores, quibus ipsorum salus commissa esset. Alter, quod scirent, quantum honorem, & reuerentiam propter sanctitatem officij præstare illis oporteret. De quo puncto alibi iterum dicendum est.

16. Hinc etiam apparet analogia veteris ac noui Testamenti. Nam sicut in veteri, nemo poterat exercere officium Sacerdotale, nisi à Deo vocatus, & à Pontifice solemniter ritu consecratus esset; sic etiã fit in nouo. Quod disertè asserit Apostolus Hebr. 5. 4. *Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur à Deo, tanquam Aaron, id est, sicut Aaron vocatus est.* Vbi per vocationem intelligit etiam consecrationem. Ritus autem, qui in nouo Testamento vsurpantur, sunt varij. Nam aliqui habentur ex scriptura, vt impositio manuum Episcopi. 1. Timoth. 4. 14. & 2. Timoth. 1. 6. Alij ex Traditione Apostolorum, vt vnctio, teste Dionysio Areopagita cap. 4. de Hierarchia Ecclesiastica. Alij ex vsu & praxi Ecclesiæ, vt multi ex iis, quorum fit mentio in Pontificali.

17. Solent Lutherani & Calvinistæ ridere vinctiōnem Sacerdotalem, quæ vsurpatur à Catholicis, tanquam ceremoniam Iudaicam, ac proinde minimè tolerandam. Sed temerè: Primò, quia impositio manuum non minus fuit vsitata à Iudæis, quàm vinctio. Si ergo impositio manuum potest tolerari, & re ipsa ab Apostolis tolerata & vsurpata est; cur etiã vinctio tolerari & vsurpari non possit? Deinde, aliud est vti aliqua ceremonia, qua vsi sunt Iudæi; aliud vti ad eum finem, ad què vsi sunt Iudæi. Nos prius facimus, non posterius. v.g. Vtebantur ipsi ablutione aquæ ad abstergendam immunditiam legalem. Nos etiã utimur ablutione aquæ in baptismo: sed ad abstergendam maculam peccati originalis. Similiter utebantur ipsi impositione manuum, vinctioe olei, pane sanctificato, aqua lustrationis; quibus etiã nos utimur: sed alium ipsi, alium nos finem & intètionem habemus. Ipsi erant in umbra; nos in luce sumus. Illi Christum venturum præfigurabant; nos præsentem honoramus. Vide Bellarminum de Sacramento ordinis cap. 12. in fine.

18. Quæres 3. An quotiescunque post Aaronè facta fuit consecratio alicuius Pontificis, semper adhibitæ sint omnes ceremoniæ, quæ in consecratione Aaronis adhibitæ sunt: nimirum lotio, ornatus, vinctio in capite, rinctio, asperio, sacrificiũ, & solennitas septem dierum. Non videtur id factum esse in consecratione Eleazari, qui proximè successit Aaroni. Nam nihil aliud in ea factum est, quàm quod in monte Horeb induerit vestem Pontificalem, quâ vsus fuerat Aaron, & cum ea descenderit ad populum (Num. 20. 25.)

19. In

19. In hac difficultate sunt tres opiniones. Prima, quod Eleazarus ex speciali Dei voluntate ac dispositione factus sit Pontifex, sine solemnibus ritibus consecrationis, per solam assumptionem vestis Pontificalis. Altera, quod ritus consecrationis verè adhibitus sit, non quidem in monte Hor (propter defectum tabernaculi, quod manserat in inferiori loco, in medio castrorum) sed postea, cum ex monte rediissent ad tabernaculum; vel certè cum expugnassent & occupassent terram duorum Regum Amorrhæorum; vel denique cum post transitum Iordanis, venissent in terram promissionis. Tertia, quod non opus fuerit adhibere totam solemnitatem, sed solam vinctiōnem & ornatum Pontificalem. Ratio est, quia Eleazarus iam ante solemnibus ritibus consecratus fuerat Sacerdos, cum tribus fratribus & Aarone Patre. Ergo iam adhibitæ fuerant omnes ceremoniæ, quæ erant communes Sacerdotibus & Pontifici. Ergo solum necesse erat, eas adhibere, quibus Pontifex distinguebatur à Sacerdotibus. Illæ autem erant duæ tantum, nempe vinctio in capite, & assumptio ornamenti Pontificalis. Vtraque potuit adhiberi in monte Hor. Et de altera quidem constat; de altera verò credibile est, adhibitam fuisse.

20. Ego, saluo meliori iudicio, sic sentio. Primò, ex præcepto diuino necessariũ fuisse, ut quicumque Pontifex crearetur, septem diebus maneret in tabernaculo, in habitu Pontificali. Secundò, ut ungeretur oleo vinctiōis in capite. Tertiò, ut pollex dextræ manus ac pedis, itèrque extremum auriculæ, tingeretur sanguine arietis immolati. Hæc tria colliguntur ex verbis Exodi 29. 29.

K 4 Vestem

Vestem autem sanctam, qua utitur Aaron, habebunt filij eius post eum, ut unquantur in ea, & consecrentur manus eorum. Nec dubito, quin seruata sint in consecratione Eleazari, tametsi Scriptura expresse id non dicat. De lotione nihil certi definiri potest.

QVÆSTIO IV.

Quod fuerit officium Pontificis & Sacerdotum?

1. **R**espondeo. Pontifex habebat quædam officia communia cum aliis Sacerdotibus; quædam sibi propria ac peculiaria. Communia erant hæc decem. Primum, offerre victimas, seu sacrificia super altare holocausti (Leuit. 1. 2. 3.) Secundum, in eodem altari, in usum sacrificiorum, alere seu nutrire perpetuum ignem, subiiciendo illi quotidie ligna (Leuit. 6. 12.) Tertiū, bis quotidie, id est, mane & vespere, ponere & adolere incensum super altare thymiamatis. (Exod. 30. 1.) Erant enim duo altaria legitima: Vnum holocausti, in quo victimæ seu sacrificia offerebatur: alterum thymiamatis, in quo aromata suauissimi odoris incendebatur. Hoc aureum, illud æreum. Quartum, bis quotidie, affuso oleo oliuarum, concinnare lucernas, quæ erant in candelabro aureo, iuxta altare thymiamatis. (Exodi 25. v. 37. & Leuit. 24. v. 2.) Quintum, singulis Sabbatis duodecim panes calidos ponere super mensam propositionis, & veteres inde remouere ac comedere. (Exodi 25. v. 23. & Leuit. 24. ver. 5.) Sextum, immolare vaccam ruffam

ruffam extra castra. (Numer. 19. 3.) Septimum, adiuuare mulieres in casu zelotypiæ. (Numer. 5. 19.) Octauum, discernere inter lepram & lepram. (Leuit. 13. per totum.) Nonum, expiare seu mundare leprosos, puerperas, menstruatias, & seminafluos. (Leuit. 12. & sequentibus.) Decimum, Legem Dei scire, interpretari, & alios docere. (Aggæi 2. 12. & Malachiæ 2. 7.)

2. Propria erant hæc quatuor. Primum semel in anno, nimirum in solemnibus die expiationis, seu propitiationis introire in Sanctuariū, seu in Sancta Sanctorum, (Hebr. 9. 7.) & instituere publicam expiationem totius populi, ab omnibus peccatis & immunditiis toto anno contractis, (Leuit. 16. per totum.) Vbi notandum est, duplicem fuisse expiationem in veteri Testamento: vnā priuatam & particularem, qua vel leprosi, vel puerperæ, vel alij, qui habebant aliquam immunditiam legalem, expiari solent: alteram publicam & vniuersalem, qua tota multitudo, seu Ecclesia Israëlitarum mundabatur. Prior fiebat sæpe in anno; posterior, de qua hic agimus, semel dumtaxat. Prior à quouis Sacerdote; posterior à solo Pontifice. Prior extra Sanctuarium, posterior partim in Sanctuario, partim extra. Fiebat autem hoc ritu. 1. Totus populus cessabat eo die ab omni opere seruili, & ieiunabat vsque ad vespeream. 2. Pontifex lauabat se aqua, & induebat vestes Pontificales. 3. Antequam inciperet publicam expiationem, præmittebat tres alias, quæ tamen publicæ subseruiebant. Vnam sui ipsius & familiæ suæ, oblatione vituli pro peccato, & arietis in holocaustum. Alteram tabernaculi & Sanctuarij, partim vapore, seu nebula accensorum

cipēs ac Reges, qui deinceps secuti sunt, hoc præcepto obligabantur, semper in negotiis arduis debebant recurrere ad Pontificem, & ex arbitrio illius, vel agere quippiam, vel omittere. Et bene cum iis actum est, qui hoc fecerunt; malè cum iis, qui neglexerūt. Exempla prioris generis sunt hæc. Primò, Dauid Rex cum intellexisset insidias sibi parari à Saule, accessit Abiathar Pontificem, & per eum quæsiuit à Deo, an tuto possit esse in vrbe Ceila: & an Ciues Ceilitæ essent eū tradituri Sauli? 1. Regum 23.9. Secundò, idem Dauid alio tempore per eundem Pontificem consuluit Deum, an deberet persequi Amalecitas, qui spoliauerant & succenderāt urbem Siceleg. 1. Regum 30.6. Quod autem Dauidi familiare fuerit, hoc modo interrogare Deum, patet 1. Regum vigesimo secundo, versu decimo quinto, vbi Achimelech Pontifex accusatus apud Saulem, quod Dauidi adhæreret, & pro eo Dominum consulisset, respondit Regi: *Num hodie cæpi pro eo consulere Deum?* quasi dicat, sapius ante hæc tempora id feci.

8. Exempla posterioris generis sunt hæc. Primò, Iosue & alij principes filiorum Israël decepti sunt à Gabaonitis, eo quod fœdus cum illis pacti essent, non consulto prius per Pontificem Deo. Iosue nono, versu 14. Secundò, Saul elatus victoria, & præfusus suis viribus, cum veller inconsulto Deo, Philistæos persequi, monitus à Pontifice est, ne id faceret. Et cum postea consulisset Deum, nullum responsum ab eo impetrauit. Itaque non potuit uti victoria, sicut animo destinauerat: primo Regū 14.36. Tertiò, filij Israël pugnaturi cum Beniamitis, consuluerunt quidem Deum per Pontificem,

tificem, sed tamen quia magis confidebant suis copiis, quam Dei oraculo, multi ex iis cæsi ac fugati sunt. Iudic. 20. 22.

9. Quares, quo modo, vel ritu, solitus sit Pontifex consulere Deum in huiusmodi casibus? Respondeo. Aliter Moyses, aliter alij Pontifices soliti sunt id facere. Moyses ingressus tabernaculum fœderis, facie ad faciem cum Deo loquebatur, sicut solet homo cum amico loqui. Exodi 33.11. Alij Pontifices, qui postea secuti sunt, induti Ephod, loquebantur cum Deo, non quidem facie ad faciem, sed aliquo alio peculiari modo, qui tamen apud authores & interpretes non satis compertus est, ut latius dicam in seq. q. §. 16.

QVÆSTIO V.

Quo vestitu & ornatu vsi sint Sacerdotes & Pontifex?

1. **L** Euitæ non habebant sacrum ornatum, sed soli sacerdotes & Pontifex. Nec tamen illo utebantur, nisi eo tempore, quo in Tabernaculo vel templo ministrabant? Erant autem octo ornamenta Pontificis. 1. feminalia linea. 2. vestis linea. 3. Balteus seu cingulum. 4. tunica hyacinthina. 5. Ephod, seu superhumeralis. 6. Rationale iudicij. 7. Cidaris seu tiara. 8. Lamina aurea. De his agitur Exodi 28. per totum. Et quidem quatuor ex iis erant propria Pontifici, ut tunica hyacinthina, Ephod, Rationale, & Lamina aurea: reliqua communia cum aliis Sacerdotibus. De singulis aliquid dicendum est.

2. Igitur

2. Igitur Pontifex, cum ad ministrandum accedebat, primo loco induebat feminalia seu femoralia linea, *at tegendam carnem turpitudinis suae, à renibus usque ad femora, ut loquitur Scriptura Exod. 28.*

4. Erant autem hæc feminalia, veluti caligæ quædam, quas pedibus insertas (ut ait Iosephus) quasi dimidiaras braccas ad ilia constringebat. Aliqui putant ex bysso retorta fuisse confecta. Nobis sufficit, quod à Moysse linea appellentur.

3. Post feminalia, proximè induebat tunicam lineam, quæ duplici nomine fuit appellata. Primò, linea stricta, Exodi 28. 4. Secundò, subucula linea. Leuitici 8. 7. Inuenio duas causas cur stricta fuerit appellata. Vna est, quia ad cutem stringebatur. Nò enim erat laxa & ampla, sed quantitati corporis commensurata. Altera, quia balteo seu cingulo stringebatur. Leuit. 8. 7. Probabile est, fuisse similem tunicæ Ioab, de qua 2. Regum 10. 8. Porro Ioab vestitus erat tunica stricta ad mensuram habitus sui. Nisi quod hæc fuerit exterior, illa interior.

4. Hæc vestis linea constringebatur balteo seu cingulo, inter umbilicum & pectus. De quo D. Hieronymus ita scribit ad Fabiolam: *Hoc cingulum in similitudinem pellis colubri, qui exiit senectutem, sic in rotundum textum est, ut marsupium longius putes. Textum autem est sub regmine cocci, purpura, hyacintho, & stamine byssino, ob decorem & fortitudinem: atque ita polymita arte distinctum, ut diuersos flores ac gemmas, artificis manu, non textas, sed additas arbitreris. Lineam tunicam, inter umbilicum & pectus, hoc stringunt balteo.* Similia habet Iosephus libro 3. antiquitatum, cap. 8.

5. Post balteum sequebatur tunica hyacinthina, quæ

quæ erat laxa, per modum vestis talaris. In eius fimbria inferiori per circuitum pendebant alternatim mala punica & tintinnabula aurea, ut ex eorum sonitu perciperetur ingressus & egressus Pontificis, quando intrabat vel exibat Sæctuarium. Exod. 28. v. 35. Dicebantur autem mala punica, non quod reuera essent, sed quia ex Hiacintho, purpura & cocco bis tincto, confecta erant instar malorum punicorum. Exod. 28. 33.

6. Super tunicam Hyacinthinam erat Ephod seu superhumeralis, quod tegebat humeros, & anteriorem partem usque ad cingulum. Erat autem contextum ex auro, Hyacintho, purpura, cocco bis tincto, & bysso retorta Exod. 28. 6. In utroque latere versus humeros habebat duos lapides onychinos, auro inclusos: vnum à dextris, alterum à sinistris; in quibus sculpta erant nomina duodecim filiorum Israël: sex nomina in vno lapide, & sex in altero, iuxta ordinem natiuitatis eorum. Exodi 28. 9.

7. In anteriori parte superhumeralis, ad pectus Pontificis, ligabatur Rationale iudicij. Hebræi vocant Hofen, id est, pectorale. Græci *λόγιον*, vel *λογιον*, id est, rationale. Conficiebatur autem ex eadem materia, qua Ephod, nempe ex auro, hyacintho, purpura, cocco bis tincto, & bysso retorta. Figura quadrangulum: densitate, duplex ad Ephod relatum: longitudine & latitudine, mensura palmi. Exodi 28. v. 16. In hoc rationali erant duodecim lapides pretiosi, inclusi auro, & distincti per quatuor ordines: in quibus etiam sculpta erant duodecim nomina filiorum Israël. Ibidem versu decimo septimo. Atque ita confectum & exornatum, catenis aureis & fasciis tam firmiter affigebatur superhumerali,